

Raadsvergadering	
Volgnummer	33-2016
Onderwerp	Beleid Participatiewet 2016 e.v.
Programmanummer	4 Sociale zekerheid
Registratienummer	2016-11885
Collegevergadering	05-04-2016
Portefeuillehouder	Wethouder Willems
Organisatieonderdeel	BO Sociaal
Behandelend ambtenaar	M Driessen/H Cratsborn/K Hendrikxs Telefoonnummer: 043-350 4693 martin.driessen@maastricht.nl
Bijlagen	bijlage 1 Raadsbesluit bijlage 2 Verordening Re-integratie, Participatie en Tegenprestatie Maastricht Heuvelland 2016 e.v. (B2) bijlage 3 Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht Heuvelland 2016 e.v. (B3) bijlage 4 Schematisch vergelijk documenten Participatiewet 2015 en 2016 (B10)
Ter inzage in raadsportefeuille	-

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

Voor een optimale uitvoering van de Participatiewet, ingevoerd per 1 januari 2015, zijn eind 2014 een beleidsplan, diverse verordeningen en uitvoeringsbesluiten voor de regio Maastricht-Heuvelland vastgesteld. Op grond van de ervaringen opgedaan in 2015, kunnen nu verbeteringen en innovaties in dat beleid worden doorgevoerd. Tevens is bijstelling nodig vanwege aanpassing van de wet. Benadrukt wordt dat alle beleidsdocumenten wederom in gezamenlijkheid door de gemeenten in de regio Maastricht-

Heuvelland zijn opgesteld. Daarbij is uiteraard de input van de diverse EVI-panelen (cliënten- en adviesraden, raadsleden, wethouders en professionals) meegenomen.

Het overkoepelend kader voor het beleid Participatiewet 2016 e.v. wordt nog steeds gevormd door het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland, zoals dat in februari 2014 door de zes gemeenteraden (en het toenmalig AB Pentasz) is vastgesteld. Met de collegebesluiten inzake 'toekomst van MTB en organisatie re-integratie 2016 e.v.' is medio 2015 nadrukkelijk de dienstverlening richting burgers conform het drieluik diagnose-plaatsing-ontwikkeling, zoals ook vastgelegd in het beleidskader, nogmaals regiobreed onderschreven. En de recent vastgestelde Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 vormt inmiddels het integrale beleidsplan.

In de basis komt het voorliggend beleid Participatiewet 2016 e.v. nog grotendeels overeen met de nu geldende stukken. Wijzigingen van de verordeningen en uitvoeringsbesluiten komen in hoofdzaak voort uit het EVI-traject, de programmalijnen zoals vastgelegd in de Toekomstagenda Sociaal Domein en uiteraard bijstelling van de wet. Ten opzichte van het beleid 2015 heeft vooral een duidelijke dereguleringslag plaatsgevonden; het aantal stukken en het aantal regels is aanzienlijk verminderd en er is meer ruimte gecreëerd voor maatwerk en vakmanschap. Dit was immers een meer dan duidelijke oproep van alle panelen in het EVI-traject. Hiermee wordt ingespeeld op de belangrijkste doelstelling van de Toekomstagenda: de mens centraal en niet het systeem.

Onderhavig raadsvoorstel ziet nu op aanbidding van een tweetal gewijzigde verordeningen aan de gemeenteraad. Dit, onder gelijktijdige intrekking van de verordeningen (drie). Na inwerkingtreding zijn al deze beleidsdocumenten gelijklopend voor de zes Maastricht-Heuvelland gemeenten. Hiermee wordt een eenduidige dienstverlening richting de inwoners bevorderd, alsmede een efficiënte gezamenlijke uitvoering door Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

Overigens blijven vijf vigerende verordeningen ongewijzigd doorlopen. Bijgevoegd overzicht geeft een schematisch vergelijk tussen de documenten 2015 en 2016.

Beslispunten

Geadviseerd wordt:

vast te stellen

de Verordening re-integratie, participatie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht Heuvelland 2016 e.v.;

de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht Heuvelland 2016 e.v.

onder gelijktijdige intrekking van

de Verordening re-integratie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014;

de Afstemmingsverordening Participatiewet Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014 en;

de Afstemmingsverordening IOAW en IOAZ Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014.

1. Aanleiding, bevoegdheden en context.

Voor een optimale uitvoering van de Participatiewet, ingevoerd per 1 januari 2015, zijn eind 2014 een beleidsplan, diverse verordeningen en uitvoeringsbesluiten voor de regio Maastricht-Heuvelland vastgesteld. Op grond van de ervaringen opgedaan in 2015, kunnen nu verbeteringen en innovaties in dat beleid worden doorgevoerd. Tevens is bijstelling nodig vanwege aanpassing van de wet. Benadrukt wordt dat alle beleidsdocumenten wederom in gezamenlijkheid door de gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland zijn opgesteld. Daarbij is uiteraard de input van de diverse EVI-panels (cliënten- en adviesraden, raadsleden, wethouders en professionals) meegenomen.

Het overkoepelend kader voor het beleid Participatiewet 2016 e.v. wordt nog steeds gevormd door het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland, zoals dat in februari 2014 door de zes gemeenteraden (en het toenmalig AB Pentasz) is vastgesteld. Met de collegebesluiten inzake 'toekomst van MTB en organisatie re-integratie 2016 e.v.' is medio 2015 nadrukkelijk de dienstverlening richting burgers conform het drieluik diagnose-plaatsing-ontwikkeling, zoals ook vastgelegd in het beleidskader, nogmaals regiobreed onderschreven. En de recent vastgestelde Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 vormt inmiddels het integrale beleidsplan.

In de basis komt het voorliggend beleid Participatiewet 2016 e.v. nog grotendeels overeen met de nu geldende stukken. Wijzigingen van de verordeningen en uitvoeringsbesluiten komen in hoofdzaak voort uit het EVI-traject, de programmalijnen zoals vastgelegd in de Toekomstagenda Sociaal Domein en uiteraard bijstelling van de wet. Ten opzichte van het beleid 2015 heeft vooral een duidelijke dereguleringslag plaatsgevonden; het aantal stukken en het aantal regels is aanzienlijk verminderd en er is meer ruimte gecreëerd voor maatwerk en vakmanschap. Dit was immers een meer dan duidelijke oproep van alle panels in het EVI-traject.

Onderhavig raadsvoorstel ziet nu op aanbieding van een tweetal gewijzigde verordeningen aan de gemeenteraad. Dit, onder gelijktijdige intrekking van de verordeningen (drie). Na inwerkingtreding zijn al deze beleidsdocumenten gelijklopend voor de zes Maastricht-Heuvelland gemeenten. Hiermee wordt een eenduidige dienstverlening richting de inwoners bevorderd, alsmede een efficiënte gezamenlijke uitvoering door Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

Overigens blijven vijf vigerende verordeningen ongewijzigd doorlopen

2. Gewenste situatie.

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Hiermee zijn de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) (grotendeels) samengevoegd. Doel hiervan is mensen die nu nog aan de kant staan, meer kansen te geven om naar vermogen in hun eigen levensonderhoud te voorzien en, wanneer dat (nog) niet lukt, om naar vermogen mee te doen in de samenleving. Op die manier worden burgers in staat gesteld om ervaring op te doen en zich verder te ontwikkelen. Zij doen dat in de (eigen) wijken en kernen van de regio Maastricht-Heuvelland, in het beheer van de openbare ruimte, bij maatschappelijke organisaties, bij verenigingen etc. Ook kan op deze manier een koppeling gemaakt worden met andere beleidsvelden (zoals de Wmo).

Voor een optimale uitvoering van de Participatiewet zijn eind 2014 het beleidsplan Participatiewet en de bijbehorende verordeningen en uitvoeringsbesluiten vastgesteld door de raden en colleges van de gemeenten Maastricht (16.12.2014 respectievelijk 04.11.2014) en Valkenburg aan de Geul (15.12.2014 respectievelijk 04.11.2014) alsmede door het AB (10.12.2014) en DB (18.11.2014) van de toenmalige RSD Pentasz Mergelland. (Dit beleid is met de opheffing van Pentasz eind 2015 opnieuw vastgesteld door de afzonderlijke Pentasz-gemeenten.) Gelet op de onduidelijkheden rondom de Participatiewet op het moment van invoering alsook het streven naar een zo integraal mogelijke benadering van het sociaal domein, is 2015 daarbij als een overgangsjaar bestempeld, waarin de Maastricht-Heuvellandgemeenten samen met de diverse stakeholders ervaring opdoen om tot verbetering en innovatie te komen.

Dit interactieve beleidsproces, het zogeheten EVI-traject, heeft inmiddels geresulteerd in de integrale Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 (vastgesteld in de diverse raadsvergaderingen van februari 2016). Tevens heeft het traject meer inzicht gegeven in de gewenste

beleidsaanpassingen voor 2016 e.v. op het gebied van de Participatiewet. Initieel was het dan ook de bedoeling het bijgestelde (concept) beleid Participatiewet gelijktijdig met de Toekomstagenda ter besluitvorming aan te bieden. Gaandeweg is dat echter bijgesteld, met name als gevolg van de landelijke planning omtrent de Verzamelwet SZW 2016, welke de Participatiewet nog op een aantal punten wijzigt.

Voor wat betreft de Participatiewet is uit het EVI-traject vooral duidelijk geworden dat er een grote behoefte bestaat aan deregulering en ontbureaucratisering, aan ruimte voor maatwerk en vakmanschap. Zowel voor de burger als de professional. Daarnaast is door de EVI-deelnemers aandacht gevraagd voor vroegsignalering en preventie, de verbinding tussen economisch en sociaal beleid alsook participatie in de eigen buurt of kern. Tevens worden experimenten met betrekking tot regelvrije zones en met betrekking tot de bijstand (zgn. vertrouwensexperiment) van belang geacht. Bovendien is het zaak om middels een mensgerichte aanpak tot een inclusieve arbeidsmarkt te komen.

Maximaal maatwerk

Getracht is deze behoefte aan deregulering en ontbureaucratisering al te vertalen in de beleidsdocumenten Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v. Het aantal stukken is ten opzichte van 2015 dan ook aanmerkelijk terug gebracht en er is voor gekozen om niet meer vast te leggen dan strikt noodzakelijk. Zo geldt nog steeds het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland dat in februari 2014 is vastgesteld door de zes gemeenteraden alsook het collegebesluit inzake 'toekomst van MTB en organisatie re-integratie 2016 e.v.' waarmee nadrukkelijk de dienstverlening richting burgers conform het drieluik diagnose-plaatsing-ontwikkeling nogmaals regiobreed is onderschreven. Daarnaast wordt alle landelijke wet- en regelgeving en toelichtende informatie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) niet meer herhaald in de gemeentelijke documenten.

Vanuit de maatwerkgedachte laten de Maastricht-Heuvellandgemeenten met het nieuwe beleid ook nadrukkelijk een aantal eerder gestelde regels los. Zo komen de re-integratievoorzieningen voor de brede doelgroep van de Participatiewet beschikbaar en wordt het instrumentarium vereenvoudigd. Dit is wellicht nog wel de meest ingrijpende beleidswijziging ten opzichte van 2015; iedereen kan, afhankelijk van zijn persoonlijke situatie en op maat, gebruik maken van deze voorzieningen (enkele uitzonderingen daargelaten). Hiermee dragen de gemeenten bij aan de vormgeving van een inclusieve arbeidsmarkt, waarin iedere burger naar vermogen zijn positie kan innemen en rol kan vervullen. Burger en professional

krijgen maximale ruimte voor maatwerk en optimale mogelijkheden om te werken of te participeren naar vermogen. Economische zelfredzaamheid is immers het belangrijkste doel van de Participatiewet en dus van het gemeentelijk beleid. Waarbij uiteraard ook aandacht uitgaat naar de mensen die nog niet toe zijn aan (regulier) werk. De individuele situatie van de burger en diens mogelijkheden staat altijd voorop.

Het uitgangspunt van het beleid 2016 e.v. is dan ook de burger en diens specifieke kansen, mogelijkheden en omgeving. Niet de vraag “Waar heeft u recht op?” staat centraal, maar “Wat heeft u nodig in uw situatie en hoe kunnen we u faciliteren zodat u het zelf kunt doen?”. Een samenleving waarin burgers op eigen kracht en door het zelf te organiseren hun problemen oplossen, waar de vraag van de burger en de sociale omgeving centraal staat. Hierbij zijn wetten en instituties ondersteunend en faciliterend. Dat vraagt van de Maastricht-Heuvellandgemeenten om een dienstverlening in samenhang, dicht bij de burgers, maar vooral op maat, waarbij het gesprek met de burger en niet de indicatie centraal staat. Het is aan de burger om de regie over zijn leven te houden en aan de professional, van gemeente en partnerinstellingen, om daarin te faciliteren.

Uiteraard betekent deregulering ook een cultuuromslag, loslaten en vertrouwen. Er wordt immers minder gewerkt vanuit vastgestelde regels en meer op basis van vertrouwen. Dit geldt voor alle betrokkenen: burgers, professionals, cliënten- en adviesraden, bestuur, politiek, beleid en uitvoering. De achterliggende gedachte is dan ook samenwerken en samen doen. Iedereen is nodig om de sociale zekerheid in Nederland kwalitatief op een hoog niveau én betaalbaar te houden. Zo wordt samengewerkt met de zes gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland én in de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg (met de 18 gemeenten). Samen met maatschappelijke partners en werkgevers is er een gedeelde verantwoordelijkheid om mensen naar werk en/of participatie toe te leiden. Burgers die een beroep doen op de sociale zekerheid hebben daarbij de verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk op eigen kracht onderdeel te zijn van de samenleving.

De opgave

Bij de uitvoering van de Participatiewet is de opgave zoveel mogelijk mensen (met én zonder arbeidsbeperking) tegen zo laag mogelijke kosten aan het werk te helpen. Daarbij dient het aantal mensen dat aan het werk is minimaal gelijk te blijven aan het aantal voor de invoering van de Participatiewet.

Als gevolg van de verruiming van de gemeentelijke doelgroep met WSW-ers en Wajong-ers (mensen die niet meer in die regelingen terecht kunnen) verschuift het accent nog meer naar het arbeidsfit maken van mensen. De samenwerking in publiek-private omgeving is hierbij nadrukkelijk van meerwaarde, vanwege de reguliere omgeving waarin mensen actief zijn.

De maatwerkgerichte dienstverlening aan de burger moet integraal, eenvoudig en toekomstbestendig worden georganiseerd en uitgevoerd. Dit geldt zowel voor de toeleiding naar werk (re-integratie) als voor inkomensondersteuning (inkomen en armoede).

Re-integratie

De Participatiewet beoogt gemeenten via re-integratie het instrument in handen te geven om mensen naar werk toe te leiden en hiermee tal van problemen die spelen in gezinnen te voorkomen, beheersbaar te krijgen dan wel op te lossen. Immers, met werken verwerven mensen economische onafhankelijkheid, kunnen ze in hun eigen levensonderhoud voorzien, nemen ze deel aan sociale verbanden en zijn ze beter in staat (financiële) vraagstukken het hoofd te bieden. Pas wanneer de bestaanszekerheid gegarandeerd is, ontstaat ruimte voor verdere ontwikkeling en zijn mensen beter in staat te investeren in zichzelf en hun omgeving. In het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland is reeds vastgelegd dat de burger voorop staat en dat hij werkt naar vermogen, bij voorkeur bij reguliere werkgevers. Hierbij wordt aangesloten op het reguliere proces van de (eu)regionale arbeidsmarkt. De eigen verantwoordelijkheid van mensen staat daarbij centraal; van hen wordt gevraagd dat ze vooral zelf op zoek gaan naar werk. Wanneer dat (nog) niet lukt, dan treedt de gemeente faciliterend op en biedt zij daartoe integrale en maatwerkgerichte dienstverlening, toegesneden op de mogelijkheden van de burger. Primair gericht op werk, maar daar waar dat nog niet kan op participatie. Werk (maar ook participatie) draagt immers bij aan de versterking van de eigen kracht. Iedere interventie is daarom gericht op werken en meedoen.

verordening re-integratie, participatie en tegenprestatie

Om het hoogste doel, regulier werk, te behalen worden vormen van werk en voorzieningen ingezet, afgestemd op de mogelijkheden en de situatie van de burger. Zoals gezegd wordt er vanuit die maatwerkgedachte voor gekozen om de voorzieningen in het kader van re-integratie voor de brede doelgroep van de Participatiewet in te zetten en het instrumentarium te vereenvoudigen. Deze ontwikkeling brengt met zich mee dat het aantal regels en dus ook de hoeveelheid stukken flink afneemt;

van één verordening en 14 uitvoeringsbesluiten naar één verordening en één uitvoeringsbesluit (en het onderdeel groeibanen van het uitvoeringsbesluit gesubsidieerde arbeid). Inhoudelijk ziet de bijgestelde verordening nog steeds op een integrale dienstverlening volgens het Work First-principe en het drieluik diagnose-plaatsing-ontwikkeling.

workfirst

Wanneer iemand zich bij de gemeente meldt voor een uitkering dan wel ondersteuning (en tot de doelgroep van de Participatiewet behoort), dan vindt volgens het Work First-principe een directe confrontatie met werk plaats. Werk gaat immers boven uitkering. Uiteraard vindt confrontatie met regulier werk allereerst plaats via het werkgeversservicepunt Podium24, maar ook via alle andere kanalen die op de arbeidsmarkt voor handen zijn. Mensen die in staat zijn zelfstandig naar werk te zoeken, gaan dan ook eerst vier weken zelf aan de slag. Daarna volgen de andere vormen van werk die de Participatiewet biedt: gesubsidieerd werk, werken met behoud van uitkering, tegenprestatie, het Maastricht-Heuvelland alternatief beschut werk. In het kader van de Work First aanpak kan ook het Transferium Werk en Bijstand worden ingezet. Hier komen mensen meteen in een reële werkomgeving terecht en kunnen zij hun werknemers- en vakvaardigheden onderhouden en ontwikkelen. Ook wordt aan de hand van het werken in het TWB de diagnose gesteld zoals deze onderstaand nader wordt toegelicht.

Voor de doelgroep jongeren (tot 27 jaar) vindt de confrontatie met werk vooral via scholing plaats. Jongeren moeten immers voldoende en adequaat opgeleid de arbeidsmarkt kunnen betreden. Met hen zal dus eerst worden bekeken of scholing nog een optie is alvorens één van de vormen van werk wordt ingezet. Net zoals werk boven uitkering gaat, gaat daarmee scholing boven uitkering. Wanneer scholing echter geen optie (meer) is, moeten ook jongeren zich zo breed mogelijk richten op werk. Voor hen geldt immers bij uitstek dat de periode in de uitkering zo kort mogelijk moet zijn.¹ De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is dan ook cruciaal, waarbij met name oog dient te zijn voor de bijzondere kenmerken van de jongeren die voorheen in de Wajong zouden stromen. Hierbij loopt het pad van de aanvrager als uitgangspunt altijd langs de route diagnose-plaatsing-ontwikkeling. Individueel maatwerk is hierbij leidend en burger en professional geven daaraan samen invulling.

¹ Zie ook Buitenspel; De uitvoering voor jongeren in de WW en de WWB; Inspectie SZW april 2015

diagnose

Aan de kop van en tijdens het gehele proces van werktoeleiding en inkomensondersteuning vindt doorlopend diagnostiek plaats. Tijdens de diagnose brengt de klantmanager op methodische wijze de mogelijkheden tot werken en participeren van de burger in beeld, middels:

1. quick scan;
2. verdiepende en praktijkdiagnostiek (TWB);
3. loonwaardebepaling.

Hiervoor wordt informatie verzameld op meerdere leefgebieden, waarbij uiteraard ook gebruik gemaakt wordt van informatie die elders, bijvoorbeeld in het onderwijs, voorhanden is.

plaatsing

Vanuit de Work First gedachte wordt de burger zoals gezegd al vanaf de eerste melding geconfronteerd met werk. Na een eventuele initiële zoekperiode gaat hij dan ook meteen aan de slag in één van de vormen van werk in een reële werkomgeving. Dit draagt enerzijds bij aan het proces van diagnose, maar bevordert vooral ook de mogelijkheden voor inschakeling op de arbeidsmarkt.

ontwikkeling

Wanneer de burger dan geplaatst is in één van de vormen van werk, en naar vermogen aan de slag is, is het dus van belang dat hij zich verder kan ontwikkelen. Voor deze ontwikkeling is een aantal voorzieningen beschikbaar, waaronder scholing, training, begeleiding, etc. De inzet van die voorzieningen is uiteraard toegesneden op de mogelijkheden en de situatie van de betreffende persoon. Zo wordt deze in staat gesteld om uiteindelijk uit te stromen naar regulier werk en zelfstandig in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Tot die tijd is de ontwikkeling er minimaal op gericht om naar vermogen te kunnen participeren in de samenleving.

(EU)regionale arbeidsmarkt

Ondanks dat de Participatiewet een decentralisatie is, is de ontwikkeling merkbaar dat het Rijk meer en meer zaken centraal wenst te regelen, althans op het niveau van de arbeidsmarkt. Zo zijn de no risk polis en mobiliteitsbonus (belastingmaatregel) inmiddels geharmoniseerd met die van het UWV (naar voorbeeld van die laatste). Daarnaast krijgt het UWV een steeds prominentere rol toebedeeld op het terrein van diagnose (bijvoorbeeld bij de indicatie voor de garantiebannen). Het lijkt logisch dat de gemeenten

aansluiting zoeken bij deze laatste ontwikkeling, aangezien ook dit tot vereenvoudiging voor de burger leidt. Om die reden is in de re-integratieverordening dan ook expliciet vastgelegd dat wanneer het gemeentelijk beleid afwijkt van afspraken die in de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg gemaakt zijn, deze laatste prevaleren.

De arbeidsmarkt beperkt zich immers niet tot een individuele gemeente. Regionaal wordt samengewerkt binnen Maastricht-Heuvelland én de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg (18 gemeenten). In Zuid Limburg worden binnen vijf jaar forse tekorten op de arbeidsmarkt verwacht. LED (Limburg Economic Development²) spreekt over 24.000 arbeidsplaatsen, waarvan 17.000 nieuwe door een intensivering van het economisch beleid in Limburg. In het verleden is al geconstateerd dat de regio economische groeikansen heeft laten liggen als gevolg van het ontstane tekort aan personeel. Bedrijven haken dan af, verplaatsen zich of stellen investeringen uit. Die urgentie is niet theoretisch, gelet op de actuele uitbreidingsvraag bij o.a. VDL Nedcar en in de logistieke sector. Aan de aanbodzijde staan 23.000 mensen, die kunnen, willen of moeten werken, aan de kant. Het momentum om de reeds bestaande samenwerking tussen het economische en het sociale domein te intensiveren en verder te verankeren is dus aangebroken. De op tripool-niveau (Maastricht, Heerlen en Sittard-Geleen) betrokken portefeuillehouders, primair georganiseerd via het Regionaal Arbeidsmarkt Netwerk (RAN) en Limburg Economic Development (LED) hebben recent dan ook de handen ineen geslagen om te komen tot de gewenste verknoping en een integrale arbeidsmarktagenda Zuid-Limburg.

Ondanks de enorme kansen in Zuid-Limburg, sluiten de Maastricht-Heuvellandgemeenten zich niet op binnen de muren van de arbeidsmarktregio. Zuid-Limburg grenst immers aan drie kanten aan België en Duitsland; een achterland met enorme arbeidsmarkt mogelijkheden (voor met name laag geschoold werk), waar meer en meer gebruik van moet worden gemaakt. Met dit achterland wordt nog actiever contact gezocht en de samenwerking wordt versterkt. Op basis van de goede ervaringen met de Duitse arbeidsmarkt van de voormalige sociale dienst Pentasz, i.c. de gemeente Vaals, zijn ook de andere gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland aangehaakt en is de blik inmiddels verruimd naar België.

² LED werkt als netwerkorganisatie, triple helix samengesteld, met het bedrijfsleven aan het stuur. Bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen, gemeenten en provincie werken elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid samen aan één en hetzelfde programma.

Podium24

Om tot een goede match te komen tussen het werknemersaanbod en de vraag van werkgevers is een effectieve, eenduidige (eu)regionale werkgeversbenadering noodzakelijk. Waar eerder nog vooral de aandacht uitging naar het plaatsen van burgers die op het moment van plaatsing arbeidsfit zijn, is met de komst van de Participatiewet en de Banenafpraak de vraag van de werkgevers uitgebreid richting het plaatsen van mensen die (nog) niet arbeidsfit zijn. Voor Maastricht-Heuvelland is de werkgeversdienstverlening vanaf 2016 dan ook vraaggericht én aanbodgeschikt vormgegeven. Hiertoe zijn in Stichting Podium24 alle activiteiten samengebracht die te maken hebben met het plaatsen van mensen. Hiermee wordt bewerkstelligd dat werkgevers bij één centraal punt terecht kunnen met alle vragen die zij hebben (vraaggericht). Daarbij is Sociale Zaken Maastricht Heuvelland verantwoordelijk voor het ondersteunen van de burgers, zodat zij zich optimaal kunnen voorbereiden op de arbeidsmarkt (aanbodgeschikt).

Deze ontwikkeling vraagt ook om een detachingsfaciliteit voor werkgevers. Werkgevers geven namelijk aan dat zij wel werk hebben voor mensen, maar dat zij hen niet vanzelfsprekend in dienst kunnen of willen nemen. De detachingsfaciliteit neemt deze mensen in dienst en detacheert hen vervolgens naar inleners, die daarvoor een vergoeding betalen. Inmiddels is deze faciliteit, vanuit het totaalconcept van werkgeversdienstverlening waar Podium24 voor staat, ondergebracht in Podium24 BV. Aangezien dit een zelfstandige organisatie en geen gemeentelijke dienst is, wordt voorkomen dat de gedetacheerden een ambtelijk dienstverband krijgen.

Inkomen

(Inkomens)ondersteuning is aanvullend op wat mensen zelf kunnen verwerven en wordt alleen daar geboden waar dat nodig is, zonder de verantwoordelijkheid over te nemen. Immers, iedere burger is primair zelf verantwoordelijk om zo veel en zo snel mogelijk zijn eigen inkomen te verdienen. Het is de plicht van iedere uitkeringsgerechtigde zelf om werk te zoeken, te vinden en te behouden. Doet hij dat niet, dan kan de uitkering worden geweigerd. Het toezien op de naleving van die plicht is en blijft een belangrijke taak voor de gemeenten.

Ondanks de meer strikte wetgeving op dit thema, is ook ten aanzien van de inkomensondersteuning gekeken naar de mogelijkheden tot deregulering. Dit heeft geresulteerd in het samenvoegen van de beide afstemmingsverordeningen (sanctieverordeningen) en bundeling van het handavings- en

debiteurenbeleid. Op basis van de input uit de EVI-panelen en wijziging van wetgeving als gevolg van de Verzamelwet SZW 2015 is een aantal regionale uitvoeringsbesluiten op onderdelen aangepast. En waar dat nog niet eerder gebeurd was, zijn uitvoeringsbesluiten alsnog geharmoniseerd, gelet op de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. Hierna worden de belangrijkste wijzigingen per document kort toegelicht. Opgemerkt wordt dat vaststelling van de uitvoeringsbesluiten een bevoegdheid van het college betreft. Voor een volledig beeld van de beleidswijzigingen is de toelichtende tekst van deze documenten wel in dit raadsvoorstel opgenomen.

de afstemmingsverordening

De bestaande afstemmingsverordeningen voor de Participatiewet en voor de IOAW en IOAZ zijn samengevoegd om tegemoet te komen aan de wens tot deregulering en verruiming van maatwerkmogelijkheden. De sanctieregimes van beide oorspronkelijke verordeningen zijn wel grotendeels gehandhaafd. Het strengere sanctieregime IOAW / IOAZ sluit immers nog altijd aan bij de oorspronkelijke argumentatie van de wetgever dat deze regelingen, anders dan de Participatiewet, geen vangnetregelingen zijn. Bijgevolg wordt ernstig misbruik zwaar aangerekend. Overigens blijkt uit de uitvoeringspraktijk dat de forse sancties nog nooit hoefden te worden toegepast. Ten aanzien van de Participatiewet is in de nieuwe verordening nu wel een bepaling opgenomen (artikel 7, onderdeel a) die het mogelijk maakt bij bepaalde minder ernstige schendingen van de medewerkingsplicht een lagere sanctie op te leggen. Een 100%-maatregel levert in de praktijk immers vaak meer problemen op dan dat het oplost. Ook is een bepaling (artikel 7a) toegevoegd als gevolg van de invoering van de Wet taaleis. Daarin wordt het niet meewerken aan een taaltoets gesanctioneerd. Tot slot komt de sanctie op het zich niet (tijdig) als werkzoekende laten registreren bij het UWV te vervallen, omdat de gemeenten nu zelf toezien op die registratie.

ub hoogwaardig handhaven en debiteuren

Ook met dit nieuwe document zijn twee beleidstukken samengevoegd. Hiermee wordt op hoofdlijnen invulling gegeven aan het handhavings- en debiteurenbeleid. Het is dan ook meer een beschrijvend kaderstuk, waarvan de verdere uitwerking plaatsvindt in uitvoeringsnotities (bijvoorbeeld rondom debiteurenheronderzoeken) of in uitvoeringsprotocollen (bijvoorbeeld een agressieprotocol). Vaststelling van dergelijke uitvoeringsdocumenten is voorbehouden aan de uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

ub individuele inkomenstoelage

Het oorspronkelijke regionale besluit is op een aantal punten aangevuld. Zo is nu expliciet opgenomen dat iemand die in de referentieperiode in detentie verbleef, niet in aanmerking komt voor de inkomenstoelage (voormalige langdurigheidstoelage). Hem treft immers het verwijt dat hij zich door eigen toedoen in een situatie heeft gebracht waardoor sprake is van het niet of onvoldoende inspanssen om tot inkomensverbetering te komen. Verder wordt het begrip ‘marginale overschrijding’ niet meer aangehaald. Dit biedt de professional meer ruimte voor maatwerk, waarbij de jurisprudentie op dit onderwerp voldoende aanknopingspunten biedt.

ub krediethypotheek

Het vestigen van een krediethypotheek werd in de Heuvellandgemeenten door een notaris op individuele basis geregeld, gezien de situatie daar slechts sporadisch voorkwam. Om verschillen in de gezamenlijke uitvoering te voorkomen wordt nu aangesloten bij het uitvoeringsbesluit van de gemeente Maastricht, dat in het verleden gebaseerd is op regelgeving in het kader van de Algemene bijstandswet. In dit besluit is nauwkeurig aangegeven welke voorwaarden aan deze vorm van leenbijstand met zekerheidsstelling (hypotheek) zijn verbonden. Zodoende zijn op alle in de toekomst nog te vestigen krediethypotheeken Maastricht-Heuvelland gelijke voorwaarden van toepassing.

ub inkomstenvrijlating parttime werkzaamheden

Ook dit uitvoeringsbesluit ziet vooral op een harmonisatie van beleid voor de zes gemeenten. Tevens is een versoepeling van de Participatiewet met betrekking tot de inkomstenvrijlating meegenomen. Een bijstandsgerechtigde kon al voor vrijlating van inkomsten in aanmerking komen wanneer hij vanuit de bijstand part time gaat werken. De periode waarin die arbeid wordt verricht hoeft nu niet meer aaneensluitend te zijn. Zo kan de bijstandsgerechtigde, bij een onderbreking van de werkzaamheden, later alsnog de resterende maanden vrijlating krijgen.

ub vermogensvaststelling

Met dit besluit wordt vastgelegd hoe bij een aanvraag inkomensondersteuning om te gaan met bijvoorbeeld autobezit en banktegoeden. Zo wordt een oudere auto met een relatief geringe waarde niet tot het vermogen gerekend. Dat geldt ook voor banktegoeden tot een beperkt bedrag waarvan

zaken als voedsel, huur en energie betaald moeten worden. Het beleid op dit vlak wordt nu binnen Maastricht-Heuvelland volledig geharmoniseerd.

ub aanvullende bijzondere bijstand levensonderhoud jongeren 18 t/m 20 jaar

Tot slot is ook dit uitvoeringbesluit geschikt gemaakt voor heel Maastricht-Heuvelland. Het document regelt vooral de aanvullende bijzondere bijstand voor jongeren die aanspraak maken op bijstand, maar geconfronteerd worden met een lagere norm. In de praktijk is dit voornamelijk van belang voor jongeren die noodgedwongen niet meer thuis verblijven (veelal in de opvang). In een enkel geval kan het ook gaan om een jongere die thuiswonend is bij een bijstand ontvangende ouder. Een zeer actuele doelgroep in dit kader zijn overigens de jongere statushouders, waarmee de gemeenten zich als gevolg van de verhoogde asielinstroom geconfronteerd zien.

armoede

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het thema armoede (waaronder de huidige minimaregelingen) geen onderdeel uitmaakt van de voorliggende beleidsdocumenten. Op regionale schaal is armoede weliswaar onderdeel van de gezamenlijke beleidsaanpak met betrekking tot de drie decentralisaties. Voor dit onderwerp loopt momenteel echter een separaat regionaal traject dat er op ziet de doelgroep, de problematiek en de effectiviteit van het beschikbaar instrumentarium in beeld te brengen. Dit, uiteraard met aandacht voor de eigenheid van de individuele gemeenten. De uitkomsten van dit onderzoekstraject vormen een fundamentele en noodzakelijke basis voor de vervolgaanpak. Pas na het onderzoek en de terugkoppeling van de resultaten wordt helder welke onderwerpen op regionale schaal en welke onderwerpen op lokale schaal opgepakt worden. Nadere uitwerking volgt dan in een uitvoeringsplan.

3. Argumenten.

Het overkoepelend kader voor het beleid Participatiewet 2016 e.v. wordt nog steeds gevormd door het Beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland, zoals dat in februari 2014 door de zes gemeenteraden (en het toenmalig AB Pentasz) is vastgesteld. Met de collegebesluiten inzake 'toekomst van MTB en organisatie re-integratie 2016 e.v.' is medio 2015 nadrukkelijk de dienstverlening richting burgers conform het drieluik diagnose-plaatsing-ontwikkeling, zoals ook vastgelegd in het beleidskader, nogmaals regiobreed onderschreven. En de recent vastgestelde Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 vormt inmiddels het integrale beleidsplan.

Nadere uitwerking van bovengenoemde kaders heeft plaatsgevonden en vindt plaats in verordeningen en waar nodig in uitvoeringsbesluiten (nadere regels).

De nu voorgestelde wijzigingen van beleidsstukken komen in hoofdzaak voort uit het EVI-traject, de programmalijnen zoals vastgelegd in de Toekomstagenda Sociaal Domein en uiteraard bijstelling van de wet. Ten opzichte van het beleid 2015 heeft vooral een duidelijke dereguleringslag plaatsgevonden; het aantal stukken en het aantal regels is aanzienlijk verminderd en er is meer ruimte gecreëerd voor maatwerk en vakmanschap. Dit was immers een meer dan duidelijke oproep van alle panels in het EVI-traject.

4. Alternatieven.

Hier dient benadrukt te worden dat alle beleidsdocumenten wederom in gezamenlijkheid door de gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland zijn opgesteld. Daarbij is uiteraard de input van de diverse EVI-panels (cliënten- en adviesraden, raadsleden, wethouders en professionals) meegenomen. Gelet op de gezamenlijke totstandkoming van de beleidstukken vanuit de brede input wordt het niet opportuun gevonden om alternatieven voor te stellen.

5. Financiën.

Niet van toepassing

6. Vervolg.

In de regionale raadsbijeenkomst Participatiewet van 30 maart j.l. heeft al een eerste inhoudelijke voorbespreking met raads- en commissieleden Maastricht-Heuvelland plaatsgevonden. Na positieve besluitvorming door de gemeenteraad start de uitvoering op 1 juli 2016. De (voorbereiding van de) implementatie is op 1 april gestart.

7. Participatie

Bij de totstandkoming van het beleid Participatiewet 2015 zijn in 2014 reeds de stakeholders op diverse niveaus betrokken. Deze werkwijze is afgelopen jaar middels het EVI-traject verbreed en geïntensiveerd, om uiteindelijk tot een breed gedragen beleid voor 2016 e.v. te komen.

Uit een eerste bespreking van de beleidsvoornemens met een vertegenwoordiging van de drie formele cliëntenraden Participatiewet (Cliëntenraad Mergelland, Raad voor Uitkeringsgerechtigden en WSW-raad)

op 17 maart jl. is gebleken dat deze organisaties de eigen input vanuit het EVI-traject duidelijk zien terugkomen. Zij herkennen zich dan ook in de voornemens en kunnen deze onderschrijven. Na behandeling door het college, hebben de cliëntenraden de feitelijke beleidsdocumenten ontvangen voor een formele inspraakreactie. De reacties hebben geen aanleiding meer gegeven voor aanpassing van de nu voorliggende stukken.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,
P.J. Buijtels.

De Burgemeester,
J.M. Penn-te Strake.

Raadsvoorstel

Bijlage 1.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 5 april 2016., organisatieonderdeel BO Sociaal, no. 2016-11885;

gelet op Participatiewet, IOAW en IOAZ;

BESLUIT:

vast te stellen

de Verordening re-integratie, participatie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht Heuvelland 2016 e.v.;

de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht Heuvelland 2016 e.v.

onder gelijktijdige intrekking van

de Verordening re-integratie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014;

de Afstemmingsverordening Participatiewet Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014 en;

de Afstemmingsverordening IOAW en IOAZ Maastricht Heuvelland 2015, vastgesteld op 16 december 2014.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van
de griffier, de voorzitter,